

Könyvtár- és információtudomány

Terminológia

Lásd 39

Történet

08/001

GABEL, Gernot U.: 275 Jahre „Library Company of Philadelphia” = Bibliotheksdienst. 41.Jg. 2007. 7.no. 711-716.p.

275 éves a Philadelphiai Könyvtári Társaság

Egyesületi könyvtár; Igény; Kölcsonkönyvtár; Könyvtártörténet -nemzeti; Könyvvásárlás; Városi könyvtár

A 18. század kezdetén az amerikai kolóniák lakói nehezen jutottak könyvhöz a helyi könyvkiadás kezdetleges volta és az Angliából beszerzett kiadványok magas ára miatt, ezért Benjamin Franklin, mint philadelphiai nyomdász és kiadó társaságot alapított egy helyi könyvtár létrehozására. Ötven jelentkező vállalta a 40 schilling belépési díjat és a az évi 10 schilling tagdíjat, 1731-ben hivatalosan is létrejött a Library Company of Philadelphia, megszületett az első amerikai társasági könyvtár. A következő évben az Angliából hozatott 56 könyvvel megkezdte működését az új intézmény. Egy évtized múlva a könyvtár katalógusa 372 művet sorolt fel, a tagság igényeinek megfelelően főleg útleírásokat, földrajzi, történelmi és természettudományos műveket. Mikor a társasági tagokon kívül másoknak is lehetővé tették a kölcsönzést, az intézmény részben

átvette a városi könyvtár szerepét. 1770-ben a társasági tagok száma 500 fölé emelkedett, ez a város háztartásainak 10%-át jelentette.

A 18. század végén Philadelphia lett az angol fennhatóságot elutasító amerikai kolóniák központja, 1790-1800 között a fiatal köztársaság fővárosává vált, ennek következtében egy negyed évszázadon át voltaképpen a Library Company of Philadelphia töltötte be a Kongresszusi Könyvtár szerepkörét is, egészen a washingtoni Library of Congress megalapításáig. Ez időben a könyvtár már a részére emelt saját épületében működött, közel az országházhoz.

1800-tól, miután az állam fővárosa Washington lett, a philadelphiai könyvtár tevékenysége ismét régi funkciójára, a város polgárainak ellátására korlátozódott. Állománya tovább növekedett, nem csak a befolyó tagsági díjak, hanem gazdag könyvadományok révén is. 1851-ben a gyűjtemény 60 ezer kötetével az Egyesült Államok legnagyobb nyilvános gyűjteményének számított, gazdagságát csak a Harvard Egyetem könyvtára múlta felül.

A könyvtár vezetőségének állománygyarapítási elvei és a város közönségének igényei azonban egyre inkább eltértek egymástól. Bár a 19. század végén már egyre több népszerű regény is a polcokra került, a vezetőség változatlanul a magasabb tudományos igények szolgálatát tartotta elsődleges céljának. A város vezetése úgy látta, hogy Library Company of Philadelphia nem tud megfelelni a városi könyvtár követelményeinek, ezért 1894-ben Free Library of Philadelphia névvel városi könyvtárat nyitott, egy kőhajításnyira a régi könyvtár épületétől.

Ez a lépés új helyzetet teremtett. A Library Company of Philadelphia-ban nemcsak a használók száma esett vissza, hanem a támogatóké is, az intézmény a kutatók szűk rétege mellett az egyetemi hallgatók könyvtárává vált. Az 1929-es gazdasági válság végképp megadta a kegyelemdőfést. A két meglévő könyvtárépület közül az egyiket, a városközpontban lévő fel kellett számolni. A könyvtárvezetés belátta a régi út járha-

talanságát, új koncepciót dolgozott ki: Amerika történetének és kultúrájának tudományos kutatói könyvtára kívánt lenni az értékes történeti gyűjteményre alapozva. A funkcióváltással feleslegessé váló mintegy 100 ezer könyv eladása anyagilag lehetővé tette a régi állomány, a könyvek, kéziratok, aprónyomtatványok intenzív feltárását és védelmét.

A könyvtár szoros kapcsolatot épített ki a Pennsylvaniai Történelmi Társasággal, 1965-ben közvetlenül ennek szomszédságába költözött át, ismét a belvárosba. Itt az Amerika történetét és kultúráját a 19. századig bemutató törzsgyűjtemény mellett több különgyűjteményt alakítottak ki: Afro-Amerika története, a német-amerikaiak, a zsidó népesség kultúrája, az Egyesült Államok alapításának története stb. A könyvtár régi könyvekből, kéziratokból, kisnyomtatványokból, metszetekből, fényképekből álló félmillió állománya online katalógus útján elérhető, az intézmény mint az Egyesült Államok legrégebb, ma is működő társasági könyvtára „Americana Kutatási Központ”-ként működik. Alaptőkéje 25 millió dollár, bevételét kiegészítik a cégek hozzájárulásai, alapítványok, adományok és 200 dollárért bárki a Társaság tagja lehet.

(Katsányi Sándor)

Lásd még 9-10, 23-24

Tudománymetria, bibliometria

08/002

JIMENEZ HIDALGO, Sonia: Análisis de la autoría en la Revista Española de Documentación Científica 1997-2005 = Rev.Esp.Doc.Cient. 30.vol. 2007. 3.no. 305-322.p. Bibliogr.

Res. angol nyelven

Kik publikáltak a Revista Española de Documentación Científica 1997-2005 közötti évfolyamaiban? Elemzés

Bibliometria; Folyóirat -könyvtári

Az 1977 óta megjelenő REDC (a tudományos dokumentáció spanyol folyóirata), amelyet a tudományos információs és dokumentációs központ (CINDOC) ad ki, a könyvtár- és információtudomány egyik legfontosabb szakfolyóirata Spanyolországban. Első 19 évének szerzőiről 1997-ben jelent meg elemző tanulmány, melynek érdekessége, hogy a leggyakrabban publikáló szerzők – egy kivétellel – a CINDOC munkatársai voltak. A legtermékenyebbek 18, 16, 8, 6, illetve 5 írást jelentettek meg a folyóiratban.

A mostani – nyolc évet felölelő – elemzés szerint a legtermékenyebb szerzőnek 6, négynek 5, háromnak 4, az őket követőknek 3-3 cikke jelent meg. Az első 18 szerző közül már csak hatan a CINDOC munkatársai, sokan egyetemeken dolgoznak, és a tizedik helytől már külföldiek (három kubai, egy mexikói) is szerepelnek. Ha a leggyakoribb szerzők összes spanyol folyóiratban megjelent publikációit tekintjük, 27, 24, 15,

13 11-11, 8-8 (stb.) cikk fűződik a nevükhöz. Hivatkozás/cikk hányadosuk az előbbi sorrendben: 0,8; 1,0; 1,3; 1,7; 2,0; 0,9; 1,3; 0,9.

A vizsgált nyolc évben a cikkek 83,4%-a spanyol, 6,7%-a mexikói, 4,3%-a kubai, 1,2%-a holland eredetű volt. 1-1 cikk származási helye Chile, Peru, Uruguay, Venezuela, az Egyesült Királyság, illetve az EU. A Spanyolországon belüli sorrendet Madrid (42%), Andalúzia (20%), Valencia (10%) és Katalónia (8%) vezeti. A cikkek 60,8%-a az egyetemekről, 25,8%-a a kutatás-irányítás területéről (döntően a CINDOC-ból), 10,3%-a könyvtárakból, míg a magánszektorból mindössze 3,0%-a érkezett. A cikkek 39%-ának egy, 25%-ának két, 19%-ának három szerzője van, de akad 11 szerzős cikk is. Az átlagos szerzőszám ily módon 2,4 dokumentumonként. A szerzőtársak a cikkek 36,2%-ában azonos intézményből, 15,3%-ban más intézményből, de azonos országból valók, nemzetközi együttműködésből a cikkek 9,2%-a származik.

(Mohor Jenő)

Könyvtár- és tájékoztatásügy

Nemzetközi könyvtárügy

08/003

LOR, Peter Johan - BRITZ, Johannes Jacobus: Is a knowledge society possible without freedom of access to information? = J.Inf.Sci. 33.vol. 2007. 4.no. 387-397.p. Bibliogr. 31 tétel.

Lehetséges-e a tudástársadalom az információk szabad elérhetősége nélkül?

Hozzáférhetőség; Információs társadalom; Tájékoztatás szabadsága; Tájékoztatási politika

A modern információs és kommunikációs tech-

nológia (IKT) nem csak a globális gazdasági tevékenységet és tudásmegosztást teszi lehetővé, hanem az átláthatóságot és a demokráciát is javítja azáltal, hogy a civil társadalom számára teret és nyilvánosságot nyújt. Az internet és különösképpen a world wide web hatásos eszköznek bizonyult a gazdasági tevékenység befolyásolásában és a civil társadalom mozgósításában. Az IKT az elektronikus kormányzásra demokratizáló hatást gyakorol. Még vannak olyan kormányok, amelyek autoritárius eszközökkel próbálják ellenőrizni, ki használhatja az internetet, és milyen tartalmakat érhet el. Felmerül a kérdés: vajon az információs társadalom illetve a tudásalapú társadalom fejlődhet-e az információhoz való hozzáférés, a véleménynyilvánítás